

Toekomst belangenbehartiging

www.NAJK.nl

Discussiestuk 'Toekomst belangenbehartiging'

© NAJK november 2005

Roelien Ruiter

Inhoud

WOORD VOORAF	1
DE BELANGEN VAN JONGE BOEREN EN TUINDERS	3
VERDEELDHEID IN DE BELANGENBEHARTIGING	3
ERIC HEES: LTO OVERLEEFT DIT NIET	5
JOS ROEMAAT: GOOI STRUCTUREN OVERBOORD EN LEER NETWERKDENKEN	7
JAN WOLLESWINKEL: 'JAARLIJKS WERD ER MENIG ROBBERTJE GEVOCHTEN'	9
VECHTEN OM DE BEGROTING	9
SECTORALE BELANGENBEHARTIGING	9
EISE V.D. SLUIS: INHOUD TELT	11
NAJK PROFIEL	15
RIKY SCHUT	15
WIEN V.D. BRINK	15
SAMENGEVAT	16
STELLINGEN	17
CONCEPTSTANDPUNTEN	19
AANBEVELINGEN	21
BIJLAGEN - PERSBERICHTEN BELANGENBEHARTIGING	23
LTO: 'OPRICHTING GLASKRACHT WAS TE VOORKOMEN'	23
OOSTLAND DUBT NOG OVER GLASKRACHT	23
HONDERDEN TUINDERS VERLATEN LTO	24
HEIJKOOP: OVER PAAR JAAR 1 LANDELIJKE ORGANISATIE	25
NAJK: SITUATIE LANDELIJKE BELANGENBEHARTIGING TUINBOUW ZORGELIJK	25

Woord vooraf

Afgelopen maart koos het NAJK-bestuur een aantal thema's waar ze zich het komende seizoen in wilde verdiepen. Het onderwerp 'belangenbehartiging' zou pas begin 2006 worden behandeld. Maar de afgelopen maanden ontstond er grote commotie en verdeeldheid binnen de grootste landelijke agrarische belangenorganisatie. Daarom werd eind augustus besloten om dit onderwerp nu te behandelen met een discussiestuk. De insteek in maart luidde: "Hoe zit het met de agrarische belangenbehartiging in Nederland, er zijn vele verschillende organisaties actief, en hoe kan het beter"?

Als je praat over de recente ontwikkelingen heeft bijna iedereen een mening over 'hoe het komt' en er zijn evenzoveel visies op 'hoe het zou moeten'. Deze komen zoveel mogelijk in dit stuk aan bod. Het NAJK wil voorbereid zijn op de toekomst. Alle belangen van *jonge* ondernemers in de land- en tuinbouw zijn van belang! En om deze belangen in de toekomst op een goede manier te blijven behartigen, is het goed eens kritisch naar de ontwikkelingen van de afgelopen tijd te kijken en jezelf te beraden over de manier waarop je die belangen in de toekomst het beste kunt verdedigen.

Anders dan andere discussiestukken? Ja, maar minstens zo belangrijk. In welke richting moeten we zoeken? Ligt het jonge agrarische belang, zoals Jos Roemaat in een interview voorstelt, in de keten of in de sectoren en vooral ook in projecten? Of moet je je blijven richten op de speerpunten die ing. Jan Wolleswinkel (NOP) voor jongeren ziet, namelijk in eerste instantie jonge ondernemers,

Stalinistische praktijken nieuwe LTO Nederland

Vrijdag 16 September 2005 (nieuwsgrazer)
door PATRICIA BOON

DEN HAAG – De vernieuwde Land en Tuinbouworganisatie LTO Nederland is nog niet eens van start gegaan of het einde lijkt al weer in zicht. De kritiek op de organisatie is niet van de lucht: diverse sectoren willen zelfstandig verder. Ze hebben genoeg van de „stalinistische praktijken”. Zo worden mensen uit hun functie ontheven wanneer ze een standpunt hebben dat niet strookt met dat van het nieuwe LTO en er wordt censuur gepleegd op de berichten die naar buiten komen.

bedrijfsovername en ondernemerschap? Moeten we als agrarische jongeren juist meer coalitie zoeken en waar zoeken we die, of moet er misschien een gemeenschappelijk overkoepelend agrarisch belang worden gezocht? Op dit moment staat LTO te wankelen en ook in andere maatschappelijke belangenorganisaties gaan de trommels hevig tekeer. Is het een tijdverschijnsel dat ook de vakbonden uit de niet-agrarische sectoren worstelen met verlies van leden en dat er uit onvrede nieuwe groeperingen ontstaan? Of komt die onvrede en het tumult voort, zoals drs. Eise van der Sluis (MKB) meent, uit het feit dat bestuurders van institutionele organisaties te weinig contact hebben met de achterban?

Voor dit stuk zijn er ook gesprekken met mensen buiten de agrarische sector geweest.

In het eerste deel vind je een overzicht van de recente ontwikkelingen en de interviews en meningen. In de bijlagen kun je de belangrijkste nieuwsfeiten nog eens nalezen.

Veel persberichten en artikelen van bijvoorbeeld nieuwsgrazer.nl.

Daarna is het woord aan jou. Ook voor deze discussie zijn de leden van het dagelijks bestuur bereid om een inleiding te geven.

Natuurlijk kun je ook in je eigen omgeving zoeken naar iemand die veel weet over belangenbehartiging en lobby, of vraag eens een voorzitter of bestuurslid van een nieuwe (pas opgerichte) organisatie om een praatje te houden.

Op basis van de reacties, de antwoorden en de standpunten die uit deze discussie voortkomen, kan het NAJK bestuur en het DB nog slagvaardiger werken. En op die manier jouw belangen nog beter behartigen.

Wij wensen iedereen een pittige discussie!

Dirk Bruins, Erik Smelt, Christian van Bommel, Joris Baecke, Nico van der Waart, Nils den Besten (DB NAJK).

Roelien Ruiter © november 2005

Jonge mensen voelen zich niet vertegenwoordigd door de vakbonden. Een eigen vakbond voor jongeren is het antwoord.

Precies een jaar na de grote demonstratie op het Museumplein, waarbij woest werd geprotesteerd tegen afbraak van verworven rechten in vooral de pensioenvoorziening, presenteerde zich vorige maand met een paginagroot stuk in de Volkskrant het AVV, het Alternatief Voor Vakbond.

Een nieuwe vakbond voor de werkende generatie, jonge ambtenaren, werknemers in het bedrijfsleven, freelancers en startende ondernemers.

De belangen van jonge boeren en tuinders

In 1975 verscheen de Landbouwschapnota 'De Jonge Agrariër'. Deze nota vormde de aanleiding voor het ontstaan van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt. Het NAJK is ontstaan uit een Stuurgroep van het overkoepelende overleg van Plattelandsjongerenorganisaties, 3 CJO. Zij vonden eigenlijk dat deze Stuurgroep van agrarische jongeren niet met een eigen mening naar buiten mochten komen. In die periode (rond 1970) ontstonden de eerste provinciale Agrarische Jongeren Kontakten. Wien van den Brink, Harrie Verkampen, Henk van Zijtveld en Henk Nienhuis wilden het anders. Ze hadden grote kritiek op de landbouworganisaties en wilden niet dat de plattelandsjongerenorganisatie zich nog verder bemoeiden met de belangen van de jonge boeren. De 3 CJO- Stuurgroep veranderde in 1977 in het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt. Het bestuur kwam uit vertegenwoordigers van de provincies en er kwam een onafhankelijk, dagelijks bestuur. Bestuurders traden op tijdens spreekbeurten in de provincies en men discussieerde vooral inhoudelijk over het landbouwbeleid. Wien van den Brink zegt in een interview voor het boek '25 jaar NAJK' hierover: *'wilden de agrarische jongeren invloed, dan moesten ze tot één organisatie komen'*. 'Boer Blijven', was het centrale thema in de periode van Wien van den Brink.

(* uit 25 jaar NAJK)

Door de jaren heen verschijnen er nieuwe speerpunten voor het NAJK. Zo gaan ze zich

in de jaren '90 meer richten op sectorale belangenbehartiging, maar gedwongen door financiën en menskracht, wordt er uiteindelijk toch weer gekozen voor het allerbelangrijkste thema voor jonge boeren en tuinders: Boer Blijven! Buiten het NAJK ontstaan ook sectorale belangengroepen en verenigingen. Soms uit onvrede met de gevestigde orde, maar ook vanuit het idee dat er meer moet worden gewerkt vanuit het individuele (lees sectorale) belang in plaats van een gemeenschappelijk belang.

Verdeeldheid in de belangenbehartiging

Volgens dr. Eric Hees (CLM) zijn de belangenbehartigers er na de agrarische bloeiperiode van 1945 tot ongeveer 1975 nooit meer in geslaagd om de gemeenschappelijkheid in de belangen goed te definiëren. Hij beschrijft de achterban als 'verdeeld in kampen'. In het begin had die verdeling te maken met de politieke verdeeldheid tussen de verzuilde standsorganisaties KNBTB (KVP), KNLC (VVD) en CBTB (AR), aldus Eric Hees. Maar ook na de fusies tussen die organisaties, bleef de verdeeldheid: wijkers versus blijvers, sectoren versus andere sectoren, Noord versus Zuid, groot versus klein. Daartussen zijn nooit echt keuzes gemaakt.

Als voorbeeld beschrijft hij het vraagstuk van de productiefactoren grond en productierechten. Hierbij is er volgens Hees bij LTO nooit voluit en organisatiebreed gekozen voor de blijvers. De belangen van de blijvers waren gediend bij lage prijzen, die van de potentiële wijkers bij hoge prijzen. Zo bleef ook het melkleasen te lang bestaan, meent Eric Hees.

Wien van den Brink (LPF) denkt dat de oorzaak van het ontstaan van de (nieuwe) vakbonden ligt in het feit dat de LTO zich teveel met de toekomst bezighoudt en te weinig met het heden: 'Boeren en tuinders willen vooral een antwoord op de problematiek van vandaag. Met die problematiek worden ze immers het meest geconfronteerd. Natuurlijk moet een belangenbehartigende organisatie zich ook bezighouden met de toekomst, maar zou een boer of een tuinder interesse hebben in de morgen als hij de avond niet dreigt te halen? Daar zit het probleem', aldus Wien.

Een tweede oorzaak ligt volgens hem in het feit, dat de LTO geen duidelijke keuze heeft gemaakt voor sectorale belangenbehartiging: 'Men heeft gekozen en kiest nog steeds voor een regionale structuur, waarbinnen ook sectorale belangenbehartiging een plaats moet krijgen. Het is duidelijk gebleken, dat boeren en tuinders zich niet kunnen vinden in deze structuur. Het gevolg is bekend, ledenverlies en ontstaan van vakbonden'.

LTO overleeft dit niet

Dr.ir. Eric Hees studeerde agrarische sociologie van de niet-westerse gebieden, aan de Landbouwniversiteit Wageningen. Hij werkte enkele jaren in de plattelandsontwikkeling in Colombia en Venezuela en deed daarna een promotieonderzoek in Wageningen. Dit onderzoek ging over de moeizame relatie tussen de landbouw en de overheid.

In 2000 ronde hij die studie af met "Trekkers naast de trap".

Nu werkt hij bij CLM, als onderzoeker "Beleid". Thuis teelt hij kleinfruit voor de bereiding van wijn en jam.

LTO is een achterhaald model

Als je met Eric praat over het rumoer en de laatste ontwikkelingen bij LTO, volgt er een bedachtzame visie: 'Het is nu de vraag of de nieuwe voorzitter (Bart Jan Constandse) in staat zal zijn LTO opnieuw een gezicht te geven. Het is een coöperatieman, en één gezicht naar buiten is beter dan afwisselende voorzitters. Dit had natuurlijk ook alles te maken met het gebrek aan vertrouwen in elkaar tussen de gewestelijke organisaties'. Het probleem bestond natuurlijk al een tijd, de ZTLO opereerde, anders dan de andere gewestelijke organisaties, van oudsher veel meer als marktpartij. Had meer geld en er ontstond een sfeer van 'mooie plannen van ons geld'.

In hoeverre speelt het belang van het individuele lid nog bij dit soort heftige ontwikkelingen?

Eric: 'Er waren verschillende stromingen,

waar de één de collectieve belangen van de primaire schakel meer prioriteit geeft, neigt de ander veel meer naar de prijs op de markt. Er was een verschil van inzicht, maar de snelheid waarmee de gebeurtenissen elkaar opvolgen is wel veelbetekenend'.

Het ledenaantal van LTO is heel hard gedaald, wat blijft er over?

Het antwoord is stellig: 'Ik denk dat LTO dit uiteindelijk niet overleeft, het LTO is een achterhaald model, net zoals destijds het Landbouwschap.

Eric Hees: 'de snelheid waarmee de dingen nu gebeuren is veelbetekenend'.

Een kleine minderheid komt nog opdagen tijdens de bijeenkomsten en wat ook tekenend is, is dat je in je eigen directe omgeving weinig mensen erover hoort, je hoort ze niet eens mopperen'. Eric denkt dat in de toekomst de agrarische natuurverenigingen een deel van de taken en belangenbehartiging zullen overnemen. In sommige regio's is dat al vergesloopt. Daarnaast zullen sectorale clubs als Glaskracht zich in de toekomst aansluiten bij VNO/NCW. Andere grote grondgebonden bedrijven zoals de melkveehouderij zullen zich via eigen vakgroepen ook hierbij aansluiten, zo verwacht Eric.

Luis in de pels

Eric heeft de ontwikkelingen in de agrarische belangenbehartiging in Nederland jarenlang gevolgd. En dat geldt ook voor het NAJK. Eric kijkt even terug: 'Met de nota 'Boer Blijven'

koos het NAJK in de jaren '80 voor een middenbedrijvenbeleid.

Deze keuze was gebaseerd op de gedachte dat een middelgroot gezinsbedrijf dé manier was voor jonge boeren en tuinders om te overleven. Die lijn is er niet meer, het lijkt op dit moment moeilijk om mee te discussiëren waar het gaat om de toekomst. Ondernemersvrijheid? De samenleving zal nooit zeggen: 'doe maar wat je wilt' en dat maakt het lastig om hier goed mee om te gaan. Ik zie het NAJK ook zoeken. Bij FNV-jongeren kan het zoveel duidelijker zijn, daar spelen de jongeren de rol van 'luis in de pels'. Bij het NAJK valt het me op dat die rol van 'luis in de pels' van de belangenbehartiging minder is. Aan de ene kant willen jonge boeren gewoon ondernemer zijn, aan de andere kant blijkt het toch niet zo gewoon, want men wil wel - en terecht - vergoedingen voor diensten als natuur en landschap. Dat is een lastig veld. Het lijkt er soms op dat men angst heeft om zich als 'óngewoon ondernemer' te profileren'.

Belangen

'In de belangenbehartiging spelen twee zaken een belangrijke rol. Enerzijds heb je het spoor van de pure belangenbehartiging voor het lid, met de vragen als: wat blijft er over aan het einde van het seizoen? En daarbij gaat het om fiscale zaken, EU-beleid, wet- en regelgeving, ruimtelijke ordening enzovoort'. Los daarvan vindt het Eric belangrijk dat er wordt nagedacht over de maatschappelijke functie van de landbouw: 'Op dit moment zie ik bij het NAJK vooral de naakte belangenbehartiging en dat is jammer'.

Veel jonge ondernemers hebben op dit

moment ook niet de energie en of de tijd om zich te verdiepen in bijvoorbeeld verbreding. Eric adviseert juist de jonge agrariërs om veel te praten met mensen van buiten de sector. Kijk ook eens naar andere sectoren hoe zij het doen.

Stoere ondernemers versus bijbaan

Een grote valkuil kan ook volgens Eric ontstaan bij de beeldvorming van het NAJK. Welke belangen staan voorop, voor wie, voor welk soort jonge ondernemer?

Minister Veerman scheidt een beeld van stoere, ondernemende, initiatiefrijke, of schaalvergroterende ondernemers: 'Dat is dubieus als je weet dat veel van je leden het alleen redden met hun bedrijf als ze er een baan naast hebben. Velen werken deels bijvoorbeeld als loonwerker, of doen er ander werk bij. Op het moment dat je je als NAJK te veel aansluit bij het beeld van de stoere ondernemer, dan kunnen veel van je leden buiten de boot vallen. Daar moet je dus goed voor waken'!

Gooi structuren overboord en leer netwerkdenken

Jos Roemaat, scheidend voorzitter van de GLTO en voorzitter van NPO (de federatie van 33 verenigingen voor agrarisch natuurbeheer in Overijssel/Gelderland en het oostelijk deel van Utrecht). Hij was voorzitter van het NAJK in de periode 1986 tot en met 1990. Hij kent het NAJK als geen ander. Ook na zijn NAJK-tijd bleef hij de agrarische jongeren volgen. Ik sprak met hem over de toekomst van de belangenbehartiging in Nederland. Om maar meteen met de deur in huis te vallen: *'Op welke manier moet het NAJK zich in de toekomst profileren, moeten wij bijvoorbeeld niet veel meer aan sectorale belangenbehartiging gaan doen?'*

Jos: 'In het verleden waren er bij het NAJK ook werkgroepen zoals intensief en melkveehouderij, maar we hadden toen al de keuze om heel specifiek de jongerenbelangen als prioriteit te hebben. Je moet als je wilt weten waar je je op wilt richten, eerst vanuit een ideaalplaatje prioriteiten stellen en dan kan het goed zijn dat je toch voor jongeren kiest met alles wat daarbij hoort, innovatie, kenniscirculatie, noem maar op. Je moet eigenlijk de structuur overboord durven gooien en veel meer leren te 'netwerkdenken'.

Hoe behartig je de belangen van je leden?

Jos is hier stellig over: 'Je doet het goed als je de ontwikkelingen die van belang zijn voor jonge ondernemers scherp in het oog houdt. En dan ook belangen op de lange termijn. Veel te vaak werd in het verleden en ook

vandaag nog, gekeken naar de resultaten op korte termijn. Maar juist dat 'langetermijndenken' is belangrijk.

Jos Roemaat: 'Juist het langetermijndenken is belangrijk!'

Ten tweede is het heel belangrijk dat je verder kijkt dan alleen de overheid. Kijk, je kunt heel ideëel blijven denken, maar binnen Nederland, ja binnen Europa worden de centen verdiend door het bedrijfsleven. We hebben te maken met enorm sterke ketens. Zo zijn logistieke vraagstukken voor de agribusiness van levensbelang voor de primaire productie en de uitbetalingscapaciteit. Je moet zorgen dat je vaste contacten binnen de ketens krijgt, daar worden de euro's verdiend. Van elke 100 euro, die de consument betaalt, komt vaak nauwelijks 20 bij ons producenten terecht, die andere 80 is voor verwerking en logistiek: daar moeten we bij zitten'.

Waar kun je scoren?

Qua belangenbehartiging is het volgens Jos op een aantal plaatsen te verdienen: bij de overheid en natuurlijk op de markt. De overheid is toch meer een uitgemaakte zaak: 'Brussel stelt het beleid vast over randvoorwaarden en compensatiegelden. De markt blijft dan voor de pure centen en de productievoorwaarden. Raakvlakken met de overheid blijven er in regelingen en toelatingen, onderwijs, onderzoek en kennis: 'daar moet je dus bij zitten. Met de beloning voor groene en blauwe diensten zijn dat de overheidsvelden in de toekomst.

Het belang van jongeren ligt bij marktwerking, innovatie en marktpartijen'. Het specifieke jongerenbelang wordt naar de mening van Jos minder helder: 'Je ziet het ook met de jongerenprojecten, die zijn op dit moment veel minder onderscheidend van die van andere landbouworganisaties. De samenwerking op dit punt zou veel vanzelfsprekender kunnen zijn'.

Jos denkt dat de organisatie veel meer moet worden aangepast aan deze ontwikkelingen: 'Zolang je het onhelder laat welke kant je op wilt, welke koers je de komende jaren gaat varen, mis je de boot!' En hij gaat door: 'Het betekent ook dat je eerst kijkt waar de behoefte ligt bij je leden, dus heel duidelijk met je leden communiceren. Goed om je heen kijken wat de ontwikkelingen zijn, veel in je afdelingen praten met je leden over de projecten, en als je dat goed doet, dan komt de vraag vanzelf. Je gaat geen zoutwatervisproject in Winterswijk starten'.

Eén centrale woordvoering voor de hele AG sector?

Jos gelooft niet in één persoon, die de centrale woordvoering voor de gehele belangenbehartiging in de agrarische sector doet: 'De essentie is dat alle sectoren samen moeten werken, maar een melkveehouder heeft een andere 'drive' dan een tuinder. Dat moet je in het woordvoerderschap voor de sectorspecifieke zaken kunnen herkennen. Maar op centrale plekken als in de SER, Brussel en WTO moet er één voorzitter voor Nederland functioneren'.

Je bent nu even weer voorzitter van het NAJK, je bent weer 28, maar het is wel 2005.

Wat gaan wij doen de komende jaren? 'In de eerste plaats moeten we het in huis eens worden over de legpuzzel, als bestuurders moeten we de samenwerking qua projecten regelen, kijken wat Edu te bieden heeft en met de leden samen projecten lostrekken. Dat kan voor een deel met de overheid zijn, maar ook met marktpartijen, de totale keten. Verder is het heel belangrijk om de lijn die je kiest, ook vast te houden: 'nieuwe bestuurders moeten affectie hebben met projecten, de rol van de bestuurder gaat veel meer richting opdrachtgever. En dan moet je natuurlijk antwoord krijgen op de vraag 'wat levert het op? Sommige projecten zijn niet altijd gelijk afrekenbaar, maar functioneren meer als kwartiermaker. Soms kun je ze niet direct in verband brengen met je ledenbelang van morgen, daar moet je met je leden afspraken over maken, zodat je die dingen toch kunt doen, ook al zijn dat langetermijnkeuzes. Op die manier kun je strategische keuzes maken. Het is van belang dat je met de ondernemers die lang vooruit kunnen denken dit soort keuzes maakt.

Er is ook een groep voor wie het korte termijnbelang telt, probeer daar wel mee te matchen, maar je kunt nooit als organisatie zeggen: we scoren voor iedereen gelijk. Probeer geen discussie te krijgen over de belangenbehartiging en de structuur, maar zet in op "wat wil dat lid in bijvoorbeeld Yerseke, of in Raalte, wat is er nodig om dat lid over 25 jaar nog boer te laten zijn?" Je organisatie moet faciliteren voor dat lid, die moet verder komen. En dat zit voor een stuk in de omgeving, voor een deel in de sector en verder grotendeels in de markt'.

Wolleswinkel: 'Jaarlijks werd er menig robbertje gevochten'.

De NOP (Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders) is al meer dan 40 jaar een zelfstandige belangenbehartiger, met wel een sectorale zetel binnen LTO. Ik kom binnen bij Ing. Jan Wolleswinkel (voorzitter van de NOP) met de vraag: 'Hoe zit de NOP in de huidige LTO perikelen'? Wolleswinkel, trakteert me op een kort overzicht van de geschiedenis:

'LTO is ontstaan uit de 3 centrale landbouworganisaties die nog uit de verzuiling komen (er was een katholieke, een algemene, afijn, je kent het wel).

Het bestuur van LTO werd destijds gevormd uit de voorzitters van de regio's en daarnaast uit de voorzitters van de sectorale vakgroepen. Toen moest er dus ook een sectorvoorzitter voor pluimvee komen en een logische keuze destijds was dus de voorzitter van de NOP. Verder is de NOP altijd een aparte club gebleven in de zin van een eigen ledenadministratie, een eigen blad en een eigen administratie. Tot 4 jaar geleden zetelde de NOP in huis bij het productschap. Toen deze ging verhuizen en er gelijktijd plannen waren voor een groot, landelijk opererend en krachtig LTO, is de keuze gemaakt om dan na die verhuizing bij LTO in huis te komen.

De eigenlijke NOP bleef nog wel steeds een aparte vereniging. Waar mogelijk wilden we dus integreren, maar wel met een heel duidelijk eigen gezicht'.

Vechten om de begroting

De NOP en Wolleswinkel kijken met verbazing naar de ontwikkelingen die elkaar nu in razend tempo opvolgen: 'Dat hele gebeuren met die glastuinbouw geeft aan dat het misschien beter is om er zoals de NOP in te staan. Juist omdat wij altijd een eigen administratie en ook een eigen begroting hebben gehad. En daar was altijd veel strijd over. De verdeling van de gelden binnen LTO. Welke sector kreeg hoeveel: 'daar is ieder jaar weer menig robbertje over gevochten'.

Intussen is de NOP ook met een alternatieve vakbond geconfronteerd: 'de afscheidende partij vond dat de NOP teveel tegen LTO aanleunde'. Toch hebben de pluimveehouders elkaar weer opgezocht omdat, legt Wolleswinkel uit, het belangrijk is eenduidig naar buiten te treden. Inhoudelijk is er niet zoveel verschil tussen beide belangenbehartigers, maar de stijl van besturen is anders: 'Juist omdat de inhoud niet zoveel verschilt, verzetten wij ons als NOP niet meer tegen het feit dat de nieuwkomer een zetel wil hebben in verschillende adviescommissies. Ook zij eisen nu een plek. Voor alle organisaties geldt dat je dan beter goede overlegstructuren kunt hebben, of scheppen. Waar mogelijk worden overeenkomsten gezocht door middel van overleg, of het gezamenlijk uitdragen van standpunten'. Wolleswinkel vindt het belangrijk dat op het moment dat je spanning voelt, vooraf gaat overleggen om te zien of je toch samen naar buiten kunt treden.

Sectorale belangenbehartiging

Hij kijkt wisselend naar het NAJK: 'Soms zijn het een beetje lastige jongeren, maar dat is

gelijktijd hun taak'. Hij denkt dat een sectorale richting inslaan qua belangenbehartiging er niet in zit voor een jongerenclub als het NAJK: 'Je zou het niet eens kunnen bemensen! Als ik kijk naar de complexiteit van belangen alleen al in de pluimveesector! Bedrijfsovername blijft volgens mij het allerbelangrijkste onderwerp voor een club als het NAJK. Daarbinnen valt nog op heel veel thema's punten te scoren. Bovendien is dat onderwerp nooit klaar. Je zult bij alles wat er speelt in de agrarische sector moeten kijken met de bril op van: 'wat gebeurt er, van welk belang is dat ik jong ben en nog een bedrijf moet overnemen?' Neem alleen het voorbeeld van uitwisselbaarheid van varkens- en pluimveerechten. Dat kan heel anders uitpakken voor een jonge boer dan voor een andere ondernemer. Binnen de NOP hebben we daar al pittige discussies over gehad. Ook andere voorbeelden, bijvoorbeeld energie uit kippenmest winnen, het uiteindelijke gevolg hiervan kan dan zijn dat er meer ruimte komt voor bijvoorbeeld varkens. Het is dus bij uitstek een discussie voor jongeren geworden'.

Hoe ziet u de toekomst van belangenbehartigers?

'Je ziet op dit moment dat ook buiten de sector belangenbehartigers zich roeren, het zal dus altijd spannend blijven. De NOP blijft kijken wat er in de omgeving gebeurt en zal daarop blijven reageren en positie innemen. En dat is precies wat het NAJK op haar vlak zal moeten doen!'

Inhoud telt

MKB-Amsterdam is de belangenorganisatie voor de 50.000 mkb-bedrijven in de regio Amsterdam. Het is een ondernemersorganisatie die door 5.000 mkb-ondernemers wordt gesteund via het MKB-lidmaatschap. In Amsterdam is MKB Amsterdam een invloedrijke gesprekspartner van het gemeentebestuur. Doelgericht en snel resultaten boeken voor het bedrijfsleven staat voorop. MKB Amsterdam is bezig met praktische oplossingen voor alle dingen die ondernemers beletten al hun tijd te besteden aan het ondernemen. De inspanningen van MKB-Amsterdam zijn gericht op onderwerpen en activiteiten die de spankracht van ondernemers- en brancheorganisaties te boven gaan, maar die wel noodzakelijk zijn om goed te kunnen ondernemen in de regio Amsterdam. Zo houdt ze zich bijvoorbeeld bezig met verbeterde uitvoering van openbare werken - lage lokale lasten - verbeterde dienstverlening aan ondernemers - minder regels en administratieve rompslomp - concrete investeringsprogramma's in het mkb - verbeterde veiligheid - beschikbaarheid en betaalbaarheid van bedrijfshuisvesting - en tal van andere onderwerpen.

Het bestuur van MKB-Amsterdam bestaat uit ruim twintig actieve ondernemers uit verschillende sectoren en ondernemersverenigingen. Daarmee vormt het een globale afspiegeling midden- en kleinbedrijf in Amsterdam. In het bestuur zitten afgevaardigden uit vier sectoren: Industrie, bouw, groothandel en transport; Detailhandel, winkelambacht en horeca; Zakelijke dienstverlening en ICT; Zorg, welzijn, kunst en cultuur en overige sectoren. Het bestuur houdt zich vooral bezig met de thema's, activiteiten en projecten die van belang zijn voor het ondernemersklimaat van het bedrijfsleven in Amsterdam in z'n totaliteit.

Eise van der Sluis is sinds zeven jaar directeur MKB Amsterdam Regio Noord. Hij komt over als een gedreven persoonlijkheid met een fikse dosis bestuurlijke ervaring, hij werkte vijf jaar in de Tweede Kamer en daardoor kent hij het lobbyproces ook vanaf de 'andere' kant. Ik sprak met hem over belangenbehartiging voor ondernemers. De manier waarop MKB Amsterdam lobbyt, wordt als voorbeeld gebruikt door de andere regio's van het MKB.

Van middenstandsvereniging naar MKB brede organisatie

Toen van der Sluis binnenkwam bij het MKB Amsterdam, was de organisatiestructuur weggevallen. Het was voor hem dan ook de

uitdaging om een regionaal apparaat aan de gang te krijgen. Op dat moment had de club geen idee hoe dit precies moest, en ook niet hoe dit gefinancierd zou moeten worden. De uitdaging was echt om die ondernemers weer bij de club te krijgen. Van der Sluis: 'Amsterdam is een voorbeeld geworden. Door de jaren heen hebben we een paar abc'tjes ontwikkeld die heel bruikbaar bleken om ondernemers bij de club te krijgen'.

**Eise van der Sluis:
Inhoud telt!**

Hoe ziet dat ABC eruit?

Het eerste dat we hebben gedaan, is alleen praten over inhoud. Centen lieten we in eerste instantie achterwege. Ook de samenstelling van het bestuur vonden we belangrijk:

- in de bestuurders zit echt een afspiegeling van de leden;
- de brancheorganisaties moeten in het bestuur komen (niet vanuit geld praten, maar praten vanuit inhoudelijk perspectief);
- wij bemoeien ons alleen met MKB thema's, dus sectoroverschrijdend, dat moet helder zijn en voorop staan
- goede bestuurders met goede netwerken.

Enthousiast wordt het verhaal vervolgd: 'Als je eindeloos met achterbannen blijft vergaderen, haalt dat het tempo uit je proces. Dus ten eerste een brede afspiegeling in bestuur, verder een onafhankelijke voorzitter en een bestuur dat ook deels klankbord is, qua prioriteitsstelling. Het MKB

is pro-actief: we komen ook zelf met ideeën, wachten niet alleen op alles wat op ons af komt'. Ook moet je goed weten hoe de politiek werkt, meent van der Sluis: 'Het lastige van discussies met de politiek is altijd dat politici maar tijdelijk zitten waar ze zitten. Dat kan je lobby belemmeren. Ze hebben vaak een agenda voor hooguit 4 jaar'.

Communicatie en PR?

Om succesvol te zijn is het belangrijk de continuïteit te waarborgen: 'Je hebt kwaliteit nodig om te faciliteren. PR is daarbij een machtig wapen, mits goed gebruikt: je representanten zijn belangrijk, wij bestaan bij de gratie van collectieven. Die ondernemer betaalt mij wel, dus ik heb er behoefte aan om alles wat we doen ook te laten zien. Communicatie is hierbij cruciaal. Je ziet bij verschillende regio's ook verschillende aanpak, sommigen kiezen echt voor 'spiegeltjes en kraaltjes', zoals met ledenvoordelen, service enzovoort, maar wij kiezen duidelijk voor de inhoud! Mijn principiële benadering is dat de koepelorganisatie het alleen maar wint als de corbusiness op orde is, namelijk op inhoud, lean and mean, heel actueel en overal bovenopzitten en ook met eigen ideeën komen. Als dat niet klopt dan blijf je nergens. Alleen op die manier verdien je imago bij al je stakeholders (*belanghebbenden), maar ook bij de politiek. Pas dan kun je ook een goede lobby voeren, alleen kun je niets, je moet altijd zoeken naar coalities'.

Hoe zie jij de toekomst voor de belangenbehartigers van het MKB?

'Ik zit hier nu zo'n 7 jaar, ik denk dat brancheorganisaties binnen nu en 10 jaar voor

het grootste gedeelte zullen verdwijnen, er is sprake van een grote herordening op het gebied van het georganiseerde bedrijfsleven'. De beleidslobbybehoefte van brancheorganisaties bijvoorbeeld wordt doorgeschoven naar koepelorganisaties, maar daar komt ook gelijk het financiële plaatje kijken volgens van der Sluis: 'Je moet je als een brede maatschappelijke partner vanuit een ruimtelijk- en sociaal-economisch perspectief oriënteren op al die verschillende stakeholders en dossiers in een lobbystijl die voor ondernemers zodanig aansprekend is dat zij die inspanningen ook willen steunen. Alle organisaties in het bedrijfsleven worstelen enorm met het free-riderprobleem: ondernemers die wel van lobbyinspanningen profiteren, maar er geen eurocent voor over hebben. Dit is een van de factoren die nu leidt tot meer toenadering tussen VNO-NCW en MKB. In onze activiteiten moeten door ondernemers ervaren kansen en bedreigingen centraal blijven staan. Als je dit projecteert op de LTO ontwikkelingen veronderstel ik dat dit in discussies vaak niet meer centraal stond en dat de organisatie ook aan de andere kant geen toegevoegde waarde in de ogen van leden kon creëren. Voor ons, als medewerkers van MKB geldt vooral dat we de bestuurders in de positie van bestuurder moeten kunnen brengen, niet in die van uitvoerder. De professionals moeten alle informatie delen met de bestuurders, maar alles staat of valt met de kwaliteit van de bestuurders, zij moeten in staat zijn om alles ook op macroniveau te bezien en vooral ook 'ballen binnen te koppelen'. We zijn gaandeweg behendig en onberekenbaar geworden in de lobbystijl die we in verschillende dossiers gebruikten: op de barricaden, publicitaire

druk via de media, eigen onderzoeken en plannen en gebruikmakend van ons grote bestuurlijke netwerk. Het gaat voortdurend om het zoeken van een goede balans tussen de belangen en mogelijkheden van het bedrijfsleven en overheden. Het verandert ook wel, je ziet ook dat overheden meer over de kloof heen kijken, meer het belang van een gezond economisch klimaat zien. Daar moet je jaren voor praten, maar je ziet wel verbeteringen. Vasthoudendheid is daarbij het kernwoord'.

Hoe belangrijk is transparantie?

Van der Sluis reageert onmiddellijk: 'Ook over je lobby moet je eerlijk en transparant zijn, daar ontbreekt het in dit land op dit moment wel aan, transparantie voor mezelf betekent dat ik maximaal open ben naar mijzelf, de mensen waar ik mee werk, maar ook naar buiten toe.

Ook de manier waarop je in je lobby staat, je kunt niet overeind blijven staan als je niet maximaal open bent. Altijd de inhoud, nooit persoonlijke motieven. Je mag wel alles gebruiken om dingen te beïnvloeden, je projecten, de barricaden en de media. Ik zie ons als een smeltkroes waar ideeën ontstaan, maar je moet het land in. Hoor vanuit de ondernemers zelf wat er speelt'. Hij geniet nog steeds van een zaal van ondernemers met een probleem waar hij zich op kan storten. Daarbij is die helderheid volgens van der Sluis juist essentieel.

Wat gebeurt er op dit moment bij bijvoorbeeld het FNV, LTO en andere belangenbehartigers?

'Je ziet ze allemaal worstelen, dat doen wij ook, met de historische structuren. Vaak zie

je dat de landelijke bestuurders ver van de dagelijkse praktijk, de hitte van de dag, zijn komen te staan. Wij hadden hetzelfde probleem, een groot gat tussen landelijke bestuurders en de mensen. En dat probleem geldt voor de hele samenleving, het is een beetje uit het blikveld verdwenen dat je ook moet kunnen samenwerken. Het is onzin om te denken dat het te maken heeft met zogenaamde regionale verschillen, het heeft juist alles te maken met de houding van de bestuurders die vorm en inhoud geven aan de organisatie. Zo'n ZLTO heeft dan een aantal partijbonzen en die kijken vooral in termen van geld en commerciële activiteiten. Als ik het heb over onze 4 geldstromen dan heb ik het over contributie, sponsoring, projecten en commerciële activiteiten. Op het moment dat commerciële activiteiten onze belangrijkste gelden zijn, hoe kan ik dan die inhoud nog goed verdedigen? Hoe kan ik dan op mijn core-business de eerste viool spelen? Dat heeft ook weer te maken met transparantie. Voor iedereen moet volkomen helder zijn dat wij neutraal, onafhankelijk, gebonden aan je achterban opereren en ons niet uitleveren aan grote commerciële partijen omwille van het gebruik van onze sterke MKB-merknaam'.

Wat zijn valkuilen?

'Een gevaar is dat bestuurders in een organisatie institutioneel gaan denken. Je moet het heel simpel maken, jij wordt betaald door ondernemers of burgers (in de politiek) en dat zijn jouw klanten.

Blijf vooral altijd bij de inhoud! Zorg dat je gesprekspartner bent en blijft. De randvoorwaarden moeten helder zijn, wat gaan we doen, wanneer, wie doet wat. Onze voorzitter heeft deze stijl. Kent al zijn

mannen en vrouwen. Wij hebben hier allemaal schapen met 5 poten. We blijven wel kritische discussies voeren, want als je dat niet doet, ben je verloren. De bottom-line voor ondernemers is en blijft: 'wat zit erin voor mij'? Voor wat het MKB betreft moeten de historische structuren worden losgelaten. Als dat niet gebeurt, dan houd je de regionale structuur op lange termijn niet overeind. Hetzelfde zie je ook bij het FNV en andere landelijke organisaties. En dat geldt ook voor jullie agrariërs, ondernemerschap moet centraal staan. In die agrarische verbanden zou je moeten herijken, wat valt onder het doel jonge agrariërs? Op sommige vlakken zul je moeten samenwerken, het perspectief moet daarbij wel van onderaf naar boven. Het gaat fout als je te weinig feeling houdt met je achterban en je eigen organisatie centraal komt te staan'.

Tips voor de toekomst?

Persoonlijk contact op de inhoud, zo vindt Van der Sluis, vormt de sleutel tot het succes en een tevreden ondernemer: 'Stroomlijning van de landelijke clubs, zij moeten zich veel meer concentreren op de toegevoegde waarde. Voor het MKB gebeurt het in toenemende mate in de regio. Ook voor agrariërs is de problematiek in het noorden anders dan in de zuidelijke provincies. De diepste drijfveer is altijd het eigenbelang, soms zie je het wel, maar kun je het niet invullen. Dan moet je dus verbindingen kunnen leggen, zo dichtbij als mogelijk is op het schaalniveau van de ondernemer. Opschalen, van lokaal, regionaal, landelijk naar Europa. Wel met de professionaliteit die nodig is om slagkracht te houden! De basis

blijven de afspraken die je samen hebt gemaakt over de inhoud'.

NAJK profiel

Tijdens de interviews vroegen we 'Hoe zie jij het NAJK en hoe moet het NAJK zich volgens jou profileren'?

Jos Roemaat wil vooral de belangen van jonge ondernemers voorop stellen. Eric Hees ziet ze soms in de rol van 'luis in de pels', maar hij waarschuwt ook voor de tegenstelling in belangen die zou kunnen ontstaan tussen de stoere ondernemers en de jonge agrariër met een baan erbij.

Riky Schut

Die tegenstelling komt ook naar voren in de visie van Riky Schut-Hakvoort, van de Werkgroep Landbouw en Armoede (WLA). Zij merkt op dat jongeren het liever niet hebben over de lage inkomensproblematiek: '44% van de boeren zit onder een bestaansminimum met enkel het inkomen uit het bedrijf, wij lobbyen niet alleen voor de ouderen, maar juist ook voor de jongeren'. Daarom zou Riky Schut-Hakvoort graag zien dat er op veel meer fronten wordt samengewerkt. Zij denkt dat veel knelpunten kunnen worden opgelost juist door samen met de oudere generatie op te trekken: 'We willen allemaal boer blijven toch?' Riky vindt dat er veel meer gezocht moet worden naar gezamenlijke doelstellingen en dat verdieping in de doelstellingen van andere (kritische) landbouworganisaties noodzakelijk is. 'Kies niet vanzelfsprekend de LTO standpunten', is haar advies.

LTO volgt LNV

Riky maakt zich zorgen over de visie 'Kiezen voor Landbouw': 'met name de grote en

sterke bedrijven moeten de toekomst maken'. Zij meent dat LTO veel te volgend is geweest de afgelopen jaren in de visie van LNV, zij denkt dat dit komt omdat veel LTO-bestuursleden dubbelposities in de agrobusiness hebben en dat belangenverstrengeling aan de orde zou kunnen zijn.

Wolleswinkel (NOP) ziet het NAJK bij voorkeur de rol van belangenbehartiger voor jongeren behouden. Ook Eise van der Sluis vindt dat je zoveel mogelijk dicht bij de kern moet blijven. Inhoud gaat voor alles. Verder moet je je zaken organisatorisch goed op orde hebben. En coalities zoeken, dit wordt door alle geïnterviewden onderstreept.

Wien v.d. Brink:
Boer Blijven!

Wien v.d. Brink

Het laatste woord is voor de man die aan het begin van het NAJK stond: 'Voor het NAJK is er maar één belangrijk speerpunt: Hoe krijg ik het voor elkaar dat jongeren op de meest soepele wijze het bedrijf kunnen voortzetten of overnemen. Daarvoor is wel sectorale kennis nodig, maar hoeft je niet direct het NAJK op te splitsen. Tot slot: heb vertrouwen in jezelf, dan kan de rest niet om je heen'.

Samengevat

En dan komt het er nu op aan, we hebben een aantal experts geïnterviewd en gevraagd hun visie op de belangenbehartiging weer te geven. Jos Roemaat, bijvoorbeeld, zoekt het in de markt, meent dat er veel in projecten moet worden gezocht, richt zich op de toekomst van de ondernemers met al wat daarbij hoort aan innovatie, onderwijs en kennis en denkt met name richting de keten. Eric Hees daarentegen waarschuwt voor het gevaar dat veel ondernemers in dat geval buiten de boot zullen gaan vallen. Het MKB vaart een heldere koers: zij zetten in op de inhoud: het ondernemerschap en alles wat met ondernemen te maken heeft in de regio. Weten precies te formuleren waar de balans ligt tussen belangenbehartiging, projecten, commerce en de sectorale zaken laten ze over aan de brancheorganisatie.

Riky Schut zoekt het bij coalities en veel samenwerking met andere partijen. Wien van den Brink vindt dat we de prioriteit voor wat betreft bedrijfsovername centraal moeten stellen.

Nu is het woord aan jou!

Mogen we, of moeten we op thema's coalities zoeken en waar zoeken we die dan? Welke aanbevelingen heb jij als lid naar aanleiding van deze discussie en de informatie in dit stuk? Wat moet centraal staan als het gaat om belangenbehartiging? Behalve de stellingen, nu ook ruimte voor aanbevelingen vanuit de AJK's. Hier kun je een aantal opmerkingen kwijt over de manier waarop jij denkt dat de belangen moeten worden behartigd. Let op:

dit zijn dus geen standpunten, maar wel opmerkingen die door het DB zullen worden behandeld. Dat betekent ook dat je de onderwerpen uit de stellingen kunt verwerken in je aanbevelingen.

Verder willen we nog eens wijzen op het project 'De Bestuurstafel'. In dit project zitten een aantal modules om de AJK's te ondersteunen in hun (regionale en provinciale) lobby. Zeker de moeite waard om eens te informeren naar de mogelijkheden. Zie hiervoor ook: www.debestuurstafel.nl.

Wij wensen iedereen een pittige discussie.

Roelien Ruiten
November 2005 ©

Stellingen

Inventarisatie: Geef aan met welke stellingen jullie het eens zijn!

- Het NAJK hoeft niet in gesprek te (blijven) zijn met alle politieke partijen. Ja / Nee
- Het NAJK kan niet met iedere partij zomaar coalities vormen. Ja / Nee
- Het NAJK mag met iedere andere belangenorganisatie samenwerken, mits het een gematigde organisatie is. Ja / Nee
- De lobby van lokale agrarische ondernemers is onvoldoende en moet veel sterker gestimuleerd worden door ondersteuning vanuit het NAJK. Ja / Nee
- Het NAJK moet zich veel meer richten op de ontwikkeling van sterke productieketens. Ja / Nee
- Het agrarisch onderwijs zowel HBO en MBO bereiden onvoldoende voor op ondernemerschap, het NAJK moet aan de slag met de verbetering van dit onderwijs. Ja / Nee
- De huidige opbouw van de NAJK-organisatie (220 afdelingen, 11 provinciale en 1 landelijke) is de beste structuur om de belangen van jonge agrariërs te behartigen. Ja / Nee
- De rubriek (stelling, wat vind jij) op de website mag worden gebruikt om de mening over actuele onderwerpen van de leden te peilen en deze te gebruiken bij de lobby van het NAJK. Ja / Nee
- Intensief samenwerken met andere plattelandsjongerenorganisaties is belangrijk voor de toekomst van jonge agrarische ondernemers. Ja / Nee
- Het NAJK moet zich in de belangenbehartiging meer richten op het verbeteren van de dienstverlening van het bedrijfsleven en een verlaging van kosten van de dienstverleners (bijv. banken, accountants en notarissen). Ja / Nee

Conceptstandpunten

- De huidige en toekomstige speerpunten in de belangenbehartiging zijn verlichting van bedrijfsovername, ontwikkeling van ondernemerschap en het creëren van betere inkomsten voor jonge boeren en tuinders.
- Het NAJK moet zich veel meer richten op de ontwikkeling van sterke productieketens.
- Het NAJK is vrij in het kiezen van coalitiepartners.
- Leden hebben meer contributie over voor de belangenbehartiging als ze zien waar het geld aan besteed wordt.
- De lobby van het NAJK moet altijd, ook bij sectorale onderwerpen, in het teken staan van bedrijfsovername.
- Het NAJK moet meer inzetten op Internationale belangenbehartiging en regelgeving die voortvloeit uit de EU en de WTO.
- DB-NAJK gebruikt standpunten als leidraad maar heeft mandaat om van standpunten af te wijken.
- Het NAJK vindt dat de agrarische belangenorganisaties meer moeten samenwerken, omdat het gezamenlijk belang boven het eigen belang moet worden gesteld.

Aanbevelingen

- AJK ..... heeft naar aanleiding van de discussie de volgende aanbevelingen om de lobby van het NAJK te verbeteren:
  - 1.
  - 2.
  - 3.
  - 4.

- AJK ..... heeft naar aanleiding van de discussie de volgende aanbevelingen om de NAJK dienstverlening te verbeteren:
  - 1.
  - 2.
  - 3.
  - 4.

- De huidige manier waarop standpunten worden ingenomen binnen het NAJK met de discussiestukken zou kunnen worden verbeterd of aangevuld worden met:
  1. (bijvoorbeeld stelling op Internet)
  - 2.
  - 3.
  - 4.

Bijlagen - Persberichten belangenbehartiging

Persberichten van LTO

'Oprichting Glaskracht was te voorkomen'

De oprichting van Glaskracht had voorkomen kunnen worden. Dat zeggen voorzitter Jan Heijkoop en directeur Ton van Vuren van LTO Noord vandaag in het Agrarisch Dagblad.

”Als de plannen voor LTO Nederland nieuwe stijl eerder duidelijk waren, hadden de tuinders deze keuze misschien niet gemaakt”, stelt Heijkoop. ”De inhoudelijke standpunten en gedachtegang over de sector is bij LTO en Glaskracht dezelfde. Het gaat er Glaskracht alleen om juridisch zelfstandig te zijn.”

Die zelfstandigheid is volgens Van Vuren een schijnvrijheid. ”Als alle sectoren zelfstandig willen werken, zullen ze toch samen moeten werken om de gezamenlijke belangen te behartigen.”

Terwijl er eerder sprake was dat de zelfstandige organisaties hun vrijheid op moesten geven als ze onder LTO wilden blijven functioneren, blijken er nu meer mogelijkheden. ”We ambiëren de samenwerking met de vaktechnische organisaties. Het opgeven van een juridische zelfstandigheid is nu niet interessant. Als we maar tot een samenwerking komen”, zegt Van Vuren.

Publicatiedatum: 1 oktober 2005

Door: *Agrarisch Dagblad*

Oostland dubt nog over Glaskracht

Glastuinders in het Oostland (omgeving Nootdorp, Pijnacker en Bleiswijk) hebben gisteren op een bijeenkomst van LTO-Noord afdeling Oostland niet massaal een besluit genomen of ze bij LTO Noord blijven of de overstap naar Glaskracht maken

Zo'n tweehonderd glastuinders hoorden de standpunten van Jan Heijkoop (LTO Noord) en Frans Hoogervorst (Glaskracht) aan. “Telers konden eigenlijk geen verschillen ontdekken in hun standpunten over de belangenbehartiging”, zegt Kees van Boxel, voorzitter van de afdeling met een komkommerbedrijf in Delfgauw. Telers riepen in de vergadering overigens op tot zo veel mogelijk eenheid en samenwerking.

Van Boxel merkt dat een deel van de glastuinders uit het Oostland al voor Glaskracht heeft gekozen. In het gebied zitten zo'n 500 tot 600 glastuinders, samen goed voor een glasoppervlak van duizend hectare. Het bestuur van afdeling Oostland komt over enkele weken met een advies naar de leden in het gebied.

Publicatiedatum: 19 oktober 2005

Door: *Weekblad Groenten & Fruit*

Honderden tuinders verlaten LTO

Enkele honderden glastuinders hebben hun lidmaatschap bij LTO Noord opgezegd.

Dat zei voorzitter Jan Heijkoop van de belangenorganisatie op een bijeenkomst van de afdeling Oostland in Bleiswijk. Hij sprak daarbij zijn vrees uit dat de club 'Niks' wel eens de grootste zou kunnen worden. Hij bedoelde daarmee dat tuinders die nu hebben opgezegd niet direct kiezen voor de nieuwe organisatie Glaskracht.

Deze organisatie wil nog geen aantallen leden bekendmaken. Wel gaf directeur Dick Hylkema aan dat zich bij Glaskracht ondernemers hebben aangemeld die tot voor kort van geen enkele organisatie lid waren.

- Lees meer over deze bijeenkomst in het Vakblad voor de Bloemisterij van vrijdag 21 oktober.

Publicatiedatum: 20 oktober 2005

Door: *Vakblad voor de Bloemisterij*

Vrijdag 16 September 2005

door **PATRICIA BOON**

DEN HAAG – De vernieuwde Land en Tuinbouworganisatie LTO Nederland is nog niet eens van start gegaan of het einde lijkt al weer in zicht. De kritiek op de organisatie is niet van de lucht: diverse sectoren willen zelfstandig verder. Ze hebben genoeg van de „stalinistische praktijken”. Zo worden mensen uit hun functie ontheven wanneer ze een standpunt hebben dat niet strookt met dat van het nieuwe LTO en er wordt censuur gepleegd op de berichten die naar buiten komen.

Dit blijkt uit documenten die in het bezit zijn van deze krant en van goedingelichte bronnen binnen de Land en Tuinbouworganisatie. Enkele maanden geleden was LTO Nederland nog een landelijk orgaan dat bestond uit drie gewesten: LTO Noord, ZLTO en LLTB. De Zuidelijke Land en Tuinbouworganisatie (ZLTO) was het echter niet meer eens met de manier waarop de belangen werden behartigd en stapte op.

Onlangs maakten de drie gewesten bekend tot een nieuw samenwerkingsverband te zijn gekomen dat per 1 januari 2006 moet ingaan en dat net als de oude organisatie LTO Nederland zal heten. De voorzitters van de drie gewesten zullen om de beurt de landelijke voorzittershamer ter hand nemen. Grote verandering is de aansturing van de belangenbehartiging: deze moet, op nadrukkelijk verzoek van ZLTO, vooral vanuit de regio's gebeuren en niet meer door de landelijke koepel of door de vakgroepen en sectoren.

„Het nieuwe LTO is een gesloten wereld waar de directie alle leden aan een touwtje wil hebben hangen en wil bepalen wat wel en niet mag”, laat een bron weten. „De regio's willen de macht die de vakgroepen en sectoren de afgelopen jaren hebben gekregen, weer teruggrijpen. Door de sectoren en vakgroepen te dwingen te integreren in de gewesten moet de macht weer terug komen.”

Vakgroepen zoals de biologische landbouw of sectoren als de Glastuinbouw die zelfstandig willen opereren binnen de koepel, zoals onder het 'oude' LTO gebeurde, mogen niet gelieerd zijn aan de nieuwe LTOorganisatie, zo blijkt uit een schrijven van Jan Heijkoop, voorzitter van LTO-Noord en vice-voorzitter van LTO Nederland. De sector Glastuinbouw mag geen deel meer uitmaken van LTO Nederland. Glastuinbouw is inmiddels een eigen stichting begonnen. Onder de noemer Glaskracht worden de belangen van de tuinders behartigd.

Anton van Vilsteren, exvoorzitter van de vakgroep Biologische Landbouw, wilde ook liever zelfstandig opereren in plaats van te integreren in de gewesten. Hij heeft er geen vertrouwen in dat de landelijke besluitvorming in handen is van gewestelijke voorzitters. Toen hij zijn mening kenbaar maakte, werd hij beticht van bestuurlijke ongehoorzaamheid. Hij zou uit zijn functie worden ontheven maar hield de eer aan zichzelf door zelf op te stappen.

Uit het persbericht dat Van Vilsteren naar aanleiding van zijn vertrek wilde versturen, werden twee alinea's geschrapt. „De nieuwe organisatie kan geen kritiek velen”, tekende Van Vilsteren op in een afscheidsmail die hij zélf verstuurde.

Heijkoop: over paar jaar 1 landelijke organisatie

De belangen van boeren en tuinders worden binnen een aantal jaren behartigd door 1 landelijke organisatie in plaats van door 3 regionale organisaties. Dat is de overtuiging van Jan Heijkoop, vice-voorzitter van LTO Nederland.

Heijkoop zei dit gisteren op de afscheidsreceptie van Gerard Doornbos. De uitspraak is uiterst opmerkelijk, omdat Doornbos in zijn 10 jaar als voorzitter van LTO-Nederland altijd heeft gestreefd naar 1 sterke landelijke organisatie voor de land- en tuinbouw. Vorige maand besloten regiobestuurders, onder wie Heijkoop, LTO juist te grondvesten op 3 regionale organisaties.

Minister Veerman van Landbouw waarschuwde gisteren tegen versnippering, maar wilde nog geen inhoudelijk oordeel vellen over de structuur van de LTO. Eerst wil hij persoonlijk met de bestuurders spreken.

Publicatiedatum: 7 september 2005

Door: *Agrarisch Dagblad*

NAJK Persbericht 10 november 2005

NAJK: situatie landelijke belangenbehartiging tuinbouw zorgelijk

De Tuinbouwafdelingen van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt vinden het een zorgelijke situatie dat, door het ontstaan van Glaskracht, er twee belangenbehartigingsorganisaties voor de glastuinbouw in Nederland zijn die hetzelfde doel nastreven. Als jongerenbelangenbehartiger vindt het NAJK dat men moet streven naar één krachtige tuinbouwbelangenbehartigingsorganisatie om zo ook in de toekomst sterk te staan voor de tuinbouw.

De Hollandse glastuinbouwwerkgroep van het NAJK heeft zowel met Frans Hoogervorst, voorzitter van Glaskracht, als met Tiny Aerts, waarnemend voorzitter van LTO-Glastuinbouw, een gesprek gehad. De insteek van deze gesprekken was om meer duidelijkheid te krijgen over het doel van de organisaties. Uit de gesprekken bleek dat beide organisaties hetzelfde doel nastreven, maar op basis van kleine verschillen in denkwijze uit elkaar zijn gegaan.

Het NAJK ziet het als haar taak om namens de jongeren op deze situatie te reageren. Wij betreuren het dan ook zeer dat er twee belangenbehartigingsorganisaties met hetzelfde doel in Nederland actief zijn voor de glastuinbouw. Wij zien als gevaar voor onze sector dat er uiteindelijk te weinig draagkracht zal zijn binnen de glastuinbouw. Dit omdat veel glastuinders het lastig vinden om te kiezen wie hun belangenbehartiger wordt en daardoor het gevaar dreigt dat ze zich bij geen enkele organisatie aan zullen sluiten.

Om dit te voorkomen, moeten bestuurders niet blijven hangen in het verleden, maar toekomst en oplossingsgericht aan het werk gaan. Als jongerenorganisatie vinden we dat één krachtige tuinbouwbelangenbehartiging noodzakelijk is om ook in de toekomst ruimte op te eisen voor onze sector.